Skolinspektionen

Skellefteå kommun
kundtjanst@skelleftea.se

Beslut

efter kvalitetsgranskning av en tillgänglig lärmiljö för alla i ämnet idrott och hälsa i grundskolans årskurs 4-9 vid Kågeskolan i Skellefteå kommun

Inledning

Skolinspektionen har med stöd av 26 kap. 19 och 20 §§ skollagen (2010:800) genomfört en tematisk kvalitetsgranskning på Kågeskolan avseende verksamhetens kvalitet inom en tillgänglig lärmiljö för alla i ämnet idrott och hälsa (se bilaga 1). Syftet med denna kvalitetsgranskning är att granska i vilken utsträckning undervisningen i ämnet idrott och hälsa, i grundskolans årskurs 4–9, är tillgänglig för alla elever.

Kvalitetsgranskningen utgår från två frågeställningar:

- I vilken utsträckning är undervisningen i idrott och hälsa utformad så att alla elever kan delta?
- I vilken utsträckning skapar rektorn förutsättningar så att undervisningen i ämnet idrott och hälsa blir tillgänglig för alla elever?

Skolinspektionen gör en samlad bedömning utifrån de kvalitetskriterier som tagits fram för granskningen (se bilaga 2). Om Skolinspektionen bedömer att ett utvecklingsarbete behövs för att höja verksamhetens kvalitet inom någon frågeställning anges ett eller flera utvecklingsområden. En skriftlig redovisning av åtgärder begärs då av huvudmannen. I bilaga 3 återfinns granskningens författningsstöd.

Beslut

Undervisningen i idrott och hälsa är utformad så att alla elever kan delta

Skolinspektionen bedömer att Kågeskolan i Skellefteå kommun i hög utsträckning uppfyller de framtagna kvalitetskriterierna inom frågeställningen.

Skolinspektionen har inte identifierat något utvecklingsområde inom frågeställningen.

Rektorn skapar förutsättningar så att undervisningen i ämnet idrott och hälsa blir tillgänglig för alla elever

Skolinspektionen bedömer att Kågeskolan i Skellefteå kommun i flera delar uppfyller de framtagna kvalitetskriterierna inom frågeställningen.

Ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande område:

- Stärk förutsättningarna för kontinuerligt samarbete mellan lärarna i idrott och hälsa i syfte att utveckla undervisningens tillgänglighet för alla elever.

Uppföljning

Huvudmannen ska senast den **27 april 2027** redovisa till Skolinspektionen vilka åtgärder som vidtagits utifrån de identifierade utvecklingsområdena. Som stöd för redovisningen bör bifogat formulär användas.

Redogörelsen skickas via e-post, till skolinspektionen.stockholm@skolinspektionen.se eller med post till Skolinspektionen Postadress: Box 23069, 104 35 Stockholm. Hänvisa till Skolinspektionens diarienummer för granskningen (SI 2026:8106) i de handlingar som sänds in.

Skolinspektionens bedömningar

Nedan framgår vad som ligger till grund för Skolinspektionens bedömning inom respektive frågeställning.

Undervisningen i idrott och hälsa är utformad så att alla elever kan delta

Inom denna frågeställning granskas skolans arbete för att skapa en tillgänglig lärmiljö i idrott och hälsa, där undervisningen utformas så att alla elever ges möjlighet att delta. Kvalitetskriterierna är fokuserade på:

- Lärares arbete för att stärka tillitsfulla relationer
- Lärares arbete med lektionsupplägg
- Lärares arbete med förhållningssätt och bemötande

Skolinspektionen bedömer följande: Undervisningen i idrott och hälsa är i hög utsträckning utformad så att alla elever kan delta.

Nedan följer Skolinspektionens motivering till bedömningen utifrån vad som framkommit i intervjuer med rektorn, lärare och elever, lektionsobservationer av undervisningen samt inkommen dokumentation från huvudmannen.

Lärares arbete för att stärka tillitsfulla relationer

Granskningen visar att det finns ett proaktivt arbete i undervisningen för att stärka tillitsfulla relationer och att lärare är lyhörda för elevernas perspektiv.

Lärarna främjar en gemenskap både elever emellan och mellan elever och lärare. Av intervjuer med lärare och elever samt Skolinspektionens lektionsobservationer framgår att lärarna arbetar främjande. Exempelvis skapar lärarna samarbetsövningar där eleverna får träna på att hjälpas åt. Under Skolinspektionens lektionsobservationer ska eleverna ta ansvar för aktivitet, ansträngning och samarbete. Lärarna delar in eleverna i par eller smågrupper exempelvis i olika uppvärmningsövningar inför en längre löpning eller i att läsa karta och hitta kontroller under en lektion i orientering. Av intervjuer med elever framgår att de ofta gör samarbetsövningar och att det är läraren som delar in eleverna i grupper som de känner sig bekväma i. Av såväl elev- som lärarintervju framgår att det är en utmaning att få flickor och pojkar att samarbeta. Lärare uppger att de delar in elever bland annat utifrån förmågor och nivåer och låter dem träna på att arbeta i olika konstellationer beroende på aktivitet. Lärare

beskriver att samarbetslekar och friluftsliv ger möjlighet att stärka sammanhållningen. Eleverna får bland annat träna på turtagning och att följa regler. Samspel återkommer som ett mål i undervisningen och lärare talar med eleverna om vad de kan säga och göra och uppmanar dem att uppmuntra och hjälpa varandra. Det framgår av intervjuer och Skolinspektionens lektionsobservationer att lärarna skapar relationer med eleverna genom att till exempel samtala med eleverna om saker utanför undervisningen och att finnas tillgängliga före och efter lektionerna. Vidare framgår att lärarna förebygger konflikter och underlättar interaktioner mellan elever genom att tydliggöra sociala spelregler och samtala med eleverna om hur de ska vara mot varandra. Lärare berättar att de tydliggör att läraren bland annat tittar på hur elever följer regler och instruktioner, vilket minskar konflikter och starka reaktioner. Lärare betonar vikten av tydliga förväntningar och undviker att para ihop elever som inte fungerar tillsammans. Lärare beskriver att konflikter ändå kan uppstå i tävlingssituationer och när elever inte är överens om regler till exempel i fotboll. Lärare tydliggör därför skillnaden mellan föreningsidrott och undervisning i skolan och använder exempelvis spel utan att räkna mål. Av intervju med rektorn framgår att lärarna i värdegrundsarbetet pratar med eleverna om och agerar i situationer med skojbråk och gränslöst språkbruk. Samtidigt beskriver flickor på högstadiet kommentarer från pojkar, bristande inkludering i fotboll och att problemen ibland fortsätter trots lärarnas ingripanden.

Lärare tar reda på vad eleverna tycker om lektionerna för att kunna använda deras idéer när undervisningen planeras. Det framgår av lärar- och elevintervjuer att eleverna får komma med önskemål och förslag på aktiviteter och att det finns tillfällen då eleverna får välja mellan olika aktiviteter. Av elevintervjuer och Skolinspektionens lektionsobservationer framgår att lärarna frågar eleverna hur det gått och vad eleverna tyckte om lektionen eller aktiviteten. Ibland genomförs också enkäter med frågor som rör undervisningen i idrott och hälsa. Elever och lärare berättar att eleverna i början av läsåret gör en skriftlig självvärdering där de beskriver vad de är bra på, vad de vill utveckla och vilka aktiviteter de önskar. Lärare berättar att eleverna även kommer med önskemål under lektionerna och att veckoplaneringar ger möjlighet att ta in önskemål med kortare framförhållning än en terminsplanering. Lärare beskriver vidare att de lyssnar på elevers förslag om att förändra regler eller utveckla en lek. Av lärarintervju framgår att eleverna ibland utvärderar undervisningen efter en period med till exempel inomhusundervisning. Annars sker utvärderingen ofta muntligt i slutet av lektionen. Av intervjuer med elever framgår att det inte är någon stor skillnad på vad flickor och pojkar vill göra för aktiviteter, men att pojkarna oftare är mer tävlingsinriktade. Vilka aktiviteter flickor och pojkar föredrar skiljer sig mer åt beroende på klass.

Eleverna uppger att de upplever att alla elever har samma möjlighet att påverka undervisningen.

Lärares arbete med lektionsupplägg

Granskningen visar att undervisningen är strukturerad, innehåller aktiviteter på olika nivå och är förutsägbar. Lärare ger elever stöd och erbjuder alternativ utifrån elevernas olika behov så att alla elever kan delta aktivt.

Lärare förmedlar information om lektionens syfte, upplägg och innehåll och undervisningen är strukturerad. Av intervjuer med lärare och elever framgår att lektionerna alltid inleds med en samling på salsgolvet eller vid utomhusaktiviteten då lärarna berättar om vilka aktiviteter eleverna ska utföra, hur de ska utföras och hur samarbetet mellan elever ska gå till. Informationen ges muntligt men kompletteras ibland med skriftlig information på en tavla. Exempelvis under Skolinspektionens lektionsobservationer utomhus då lärarna använder bärbara tavlor med information i punktform om lektionernas innehåll, samtidigt som lärarna visar material som eleverna ska använda vid orienteringen eller hur de ska utföra övningar i uppvärmningen till ett konditionspass. Eleverna kommer snabbt i gång med aktiviteterna och läraren ger vissa elever ytterligare stöd genom enskild instruktion eller i mindre grupp under pågående aktivitet. Av elev- och lärarintervjuer samt lektionsobservationer framgår att lektionernas avslut varierar och anpassas beroende på aktivitet, grupp och tid. Lärare beskriver att de vanligtvis avslutar med en samling där de pratar om vad eleverna har gjort, vad läraren sett och vad eleverna tycker har fungerat bra eller mindre bra samt vad de ska göra på nästa lektion. Det framgår vidare att övergångar mellan olika aktiviteter är lättbegripliga. Lärare använder till exempel musik och ger korta instruktioner mellan olika övningar för att markera att eleverna ska växla aktivitet eller vila. Någon lärare använder den skriftliga informationen på tavlan genom att stryka över genomförda moment för att tydliggöra hur lektionen fortskrider. Vidare framgår av både lärar- och elevintervjuer att eleverna får information om lektionsinnehåll i förväg. Elever i både mellan- och högstadiet berättar samstämmigt att lärarna skickar information via skolans lärplattform eller berättar i slutet av lektionen vad de ska göra nästa gång. Information skrivs även på tavlan i elevernas hemklassrum.

Undervisningen innehåller aktiviteter med olika svårighetsnivåer så att alla elever får möjlighet att utmanas. Av intervjuer med lärare och rektorn framgår att lärarna får information om elevernas förutsättningar genom samarbete med mentorer, arbetslag, elevhälsan och eleverna själva. Skolan har gemensamma pedagogiska överenskommelser som bland annat innebär att tydliggöra var, vad och hur eleverna ska arbeta. Såväl lärare

som elever uppger att undervisningen därutöver innehåller aktiviteter på olika svårighetsnivåer. Elever beskriver att det finns lättare eller svårare kartor och kontroller att välja på i orientering och att eleverna får välja att springa, jogga eller gå, något som också framkom i Skolinspektionens lektionsobservationer. Elever beskriver också att de får kasta boll på olika sätt och använda olika typer av redskap i till exempel brännboll. Det framgår även att elever under en aktivitet kan träna på olika moment utifrån behov, till exempel i simning. Lärare beskriver att de erbjuder elever alternativa roller exempelvis att delta i brännboll utan att slå, och olika svårighetsnivåer i dans, gymnastik och hinderbanor eller indelning i två grupper vid bollspel, en med lugnare spel och en med mer intensivt spel. Elever som inte deltar i den planerade aktiviteten uppmuntras att delta i delar av lektionen, exempelvis uppvärmning, lek eller spel, alternativt får eleven uppdraget att hjälpa läraren eller en annan uppgift kopplad till ämnet. Lärarna strävar efter att alla elever ska vara aktiva på något sätt utifrån sin förmåga.

Lärares arbete med förhållningssätt och bemötande

Granskningen visar att lärarna i undervisningen skapar ett klimat där elever vågar utmana sig själva, kan känna tilltro till sin egen förmåga och får möjligheter att öva och utvecklas i sin egen takt, med fokus på lärandeprocessen snarare än enbart resultat.

Lärare har planerat för att undervisningen ska ge eleverna möjligheter att uppleva rörelseglädje och utmaningar utifrån sina egna förutsättningar. Av lärarintervju och av dokument som begärts in av huvudmannen framgår att lärarna gör en läsårsplanering för samtliga årskurser med fokus på en variation av främst utomhusaktiviteter då skolan saknat tillgång till idrottshall sedan vårterminen. Utifrån läsårsplaneringen anpassar lärarna aktiviteter utifrån sin kunskap om vad elever behöver för att kunna delta och utveckla hela sin förmåga, till exempel att använda lekfulla inslag i olika moment för en grupp som uppskattar lekar. Det framgår av såväl dokument som begärts in från huvudmannen som av lärarintervju att lärarna planerar undervisningen så att den består av en variation av rörelseaktiviteter, friluftsliv och utevistelse. Elever bekräftar i intervju att de får genomföra en bredd av aktiviteter men att det varierade ännu mer när de hade tillgång till idrottshall.

Lärare ser alla elever och skapar en lärmiljö där det finns tid och är okej att prova och försöka igen. Av lärar- och elevintervjuer framgår att lärarna anpassar svårighetsnivån på aktiviteterna så att eleverna inte behöver ha förkunskaper och uppmuntrar eleverna att öva för att bli skickligare. Lärarna skapar flera olika nivåer på övningar och aktiviteter som eleverna får prova och öva på flera gånger. För att motverka att elever ska känna sig

bedömda hela tiden, skiljer lärare mellan lektioner där elever får öva och pröva och lektioner där lärare bedömer vissa förmågor. Elever berättar att de ofta har samma aktivitet flera gånger i rad. Vid första tillfället tränar de och nästa gång fortsätter de med aktiviteten och utvecklar till exempel tekniken. Aktiviteten kan sedan återkomma under året. Elever uppger att lärarna peppar och uppmuntrar eleverna att prova aktiviteter även när de känns svåra. Under Skolinspektionens lektionsobservation på högstadiet tränar eleverna kondition och får mäta och skriva ner resultat för sig själva för att senare mäta om deras träning gjort att de förbättrat konditionen. Läraren peppar och utmanar eleverna i övningen. Av elevintervju framgår att andra konditionstest tillgängliggörs genom att flickorna genomför konditionstest först och pojkarna därefter eftersom flickorna inte är bekväma med att göra vissa saker tillsammans med pojkarna.

Undervisningen har fokus på aktiviteter som främjar ansträngning och progression. Av såväl lärarintervju som lektionsobservationer framgår att lärare uppmuntrar eleverna att ta nästa steg och försöker förtydliga vikten av att anstränga sig för att bli bättre på någonting. Lärare uppger att elever uppmuntras att delta även om de är skadade eller inte har ombyte, lärare försöker anpassa aktiviteten så att eleven ändå gör en ansträngning och deltar. Lärare beskriver att de tonar ner betydelsen av att vinna genom att till exempel inte räkna mål och att de förändrar aktiviteter för att minska sådant som leder till starka reaktioner. Lärare försöker få eleverna att arbeta mot egna mål och de berömmer arbetsinsatser, inte resultat. Samtidigt beskriver några elever prestationsångest kopplad till tävling, resultat och jämförelser och att resultat snarare än utveckling värderas. Under Skolinspektionens lektionsobservation med löptest på högstadiet betonar läraren att eleverna inte ska jämföra sig med andra utan fokusera på sitt eget resultat för att senare under läsåret kunna se sin egen utveckling. Eleverna gör ändå jämförelser med varandra då alla elever startar samtidigt och skriver upp sina tider på ett gemensamt dokument. Elever beskriver att läraren poängterar att de ska träna på saker och inte tävla, men att det ofta blir tävling och hetsig stämning ändå till exempel vid löpning, brännboll och fotboll.

Lärare ger eleverna möjlighet att löpande reflektera över vad de kan, hur de lärt sig och vad de behöver utveckla. Lärare uppger att de ger återkoppling till eleverna under eller efter lektionerna, både individuellt och i grupp, på vad eleverna ska träna på, vad som fungerar bra och mindre bra. Av elevintervjuer framgår dock att elever upplever att de sällan reflekterar över sin utveckling i ämnet, att individuell återkoppling på vad de behöver utveckla är ovanlig, men att lärarna ger beröm individuellt. Vid Skolinspektionens lektionsobservationer ställer lärare frågor om hur aktiviteten gått och ger individuell återkoppling till elever som har haft svårt att hitta kontroller under orienteringen.

Skolinspektionen har inte identifierat något utvecklingsområde inom frågeställningen men vill påtala vikten av att ytterligare stärka arbetet med en tillgänglig lärmiljö och ett utvecklande klimat i ämnet idrott och hälsa. Skolan kan se över hur aktiviteter organiseras för att minska fokus på jämförelser och prestation i relation till andra och tydliggöra att bedömning och undervisning utgår från elevens individuella utveckling.

Rektorn skapar förutsättningar så att undervisningen i ämnet idrott och hälsa blir tillgänglig för alla elever

Inom denna frågeställning granskas rektorns arbete med att skapa förutsättningar så att undervisningen i ämnet idrott och hälsa blir tillgänglig för alla elever.

Kvalitetskriterierna är fokuserade på:

- Rektorns arbete med arbetsprocesser och samarbete
- Rektorns arbete med grundläggande principer för tillgänglighet

Skolinspektionen bedömer följande: Rektorn bedriver i flera delar ett arbete som skapar förutsättningar så att undervisningen i ämnet idrott och hälsa blir tillgänglig för alla elever.

Nedan följer Skolinspektionens motivering till bedömningen utifrån vad som framkommit i intervjuer med rektorn och lärare samt inkommen dokumentation från huvudmannen.

Rektorns arbete med arbetsprocesser och samarbete

Granskningen visar att rektorn följer upp undervisningen och vidtar åtgärder för att främja en tillgänglig lärmiljö i ämnet idrott och hälsa. Lärarnas förutsättningar att kontinuerligt samarbeta kring undervisningens tillgänglighet är dock begränsade.

Rektorn följer upp undervisningens tillgänglighet, identifierar hinder, genomför åtgärder och följer upp resultatet av insatserna. Det framgår av intervjuer med rektorn och lärare att rektorn följer upp hur tillgänglig undervisningen är exempelvis genom uppsökande samtal med lärarna, lektionsobservationer, medarbetarsamtal och regelbunden uppföljning av elevernas resultat och närvaro. När elever har hög frånvaro undersöker skolan bland annat om frånvaron sammanfaller med veckor då eleverna har simundervisning. Rektorn uppger att den personal som har bäst relation till eleven, exempelvis mentorn eller idrottsläraren, samtalar med eleven för att få en bild av svårigheterna. Rektorn beskriver även ett kvalitetsarbete

där personalen identifierar problem, prövar lösningar och följer upp hur de fungerar. När elever har svårt att delta utformar lärarna enligt rektorn individuella lösningar tillsammans med specialpedagogen. Lärarna uppger att de har en dialog med skolledningen om undervisningens förutsättningar. Rektorn uppger dock att planerade lektionsbesök inte genomförts i idrott och hälsa under vårterminen eller fram till intervjutillfället under höstterminen, men att de ska återupptas. Vidare arbetar rektorn med att undanröja hinder för elevernas deltagande. Idrottslektionerna prioriteras vid schemaläggningen och skolan har hyrt en simhall närmare skolan. Lärarna beskriver att de har fått ytterligare vuxenstöd och tillgång till röstförstärkare för att tillgängliggöra undervisningen. Skolan har även köpt in skidutrustning för elever som saknar egen. För elever som har svårt att delta i simundervisningen försöker skolan enligt rektorn hitta individuella lösningar. Samtidigt beskriver lärarna kvarstående hinder. Flera klasser behöver ibland använda omklädningsrummen samtidigt, vilket kan leda till konflikter. Vid utomhuslektioner kan andra elever stå och titta på, något som enligt lärarna påverkar elevernas trygghet och valet av aktiviteter. Rektorn beskriver att skolans arbete med och införande av gemensamma lektionsstrukturer har gett undervisningen i idrott och hälsa ett tydligare och mer enhetligt upplägg. Skolan har också följt upp användningen av röstförstärkare, men utrustningen hann bara prövas under en kortare period innan idrottshallen stängdes för idrottsundervisning under förra terminen.

Rektorn ger vissa men inte tillräckliga förutsättningar för lärare att samarbeta för att skapa en tillgänglig lärmiljö för alla elever i ämnet idrott och hälsa. Rektorn organiserar mötestillfällen för ämneslagen och skapar därigenom förutsättningar för kollegiala samtal. Idrottslärarna ingår även i arbetslag tillsammans med andra lärare. Enligt lärarna diskuterar de undervisningsutmaningar och möjliga anpassningar vid möten och i informella samtal. De får även stöd från elevhälsan i frågor om enskilda elevers deltagande. Rektorn tar enligt lärarna del av protokollen från mötena. Samtidigt är möjligheterna till kontinuerligt samarbete mellan samtliga idrottslärare begränsade. Ämneslagen träffas flera gånger per termin, men eftersom idrottslärarna även tillhör andra ämneslag samlas hela idrottslärargruppen ungefär en gång per termin. Deras lektioner ligger dessutom omlott och de saknar gemensam mötestid under elevernas skoldag. Av intervju med lärare framgår att lärare därför har begränsade möjligheter att planera undervisningen tillsammans och utbyta erfarenheter om hur den kan göras tillgänglig för alla elever.

Rektorns arbete med grundläggande principer för tillgänglighet

Granskningen visar att rektorn tydliggör hur principen om alla elevers lika värde ska kopplas till lärarnas arbete med att göra undervisningen i ämnet idrott och hälsa tillgänglig.

Rektorn förmedlar en värdegrund som tydliggör att undervisningen i ämnet idrott och hälsa ska vara tillgänglig för alla elever. Av intervju med rektorn framgår att skolledningen betonar att svårigheter att delta inte behöver bero på bristande vilja, utan på att eleven inte kan delta utifrån de förutsättningar som ges. Lärarna ska därför undersöka vad som behöver förändras i undervisningen för att möta elevers behov. Rektorn beskriver samtal om bemötande och vikten av att ha höga förväntningar på eleverna. Skolans vision och mål tas upp vid skolans gemensamma uppstart och i medarbetarsamtal. Enligt rektorn har arbetssätten från skolans tidigare arbete med tillgänglighetsmål blivit en del av den ordinarie verksamheten. Rektorn konkretiserar arbetet med tillgänglighet genom gemensamma arbetssätt och samtal om undervisningens utformning. Skolan har infört lektionsstrukturer som enligt rektorn har bidragit till tydligare instruktioner och upplägg i idrott och hälsa. Lärarna beskriver att de använder skolans gemensamma pedagogiska överenskommelser, bland annat genom att tydliggöra var, vad och hur eleverna ska arbeta. Vid ämnesträffar och andra möten diskuterar de också lösningar för att öka elevernas deltagande. Samtalen utgår enligt rektorn oftast från enskilda elever eller elevgrupper snarare än från ämnet idrott och hälsa som helhet. Skolan har även genomfört kompetensutveckling för att stödja lärarna i arbetet med att göra undervisningen i idrott och hälsa tillgänglig. Rektorn uppger att en idrottslärare har fått utbildning inför undervisning av en elev med synnedsättning. Lärarna beskriver att samtliga idrottslärare har deltagit i en fortbildning i orientering där anpassningar av undervisningen var en viktig del. En lärare berättar också om fortbildning i lekfullt lärande med fokus på samarbete och mindre traditionella övningar och lekar.

Identifierade utvecklingsområden

Utvecklingsområde

I syfte att höja verksamhetens kvalitet inom frågeställningen bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande område:

- Stärk förutsättningarna för kontinuerligt samarbete mellan lärarna i idrott och hälsa i syfte att utveckla undervisningens tillgänglighet för alla elever.

Av skollagen framgår att det pedagogiska arbetet vid en skolenhet ska ledas och samordnas av en rektor. Rektorn ska särskilt verka för att utbildningen utvecklas.[1] Rektorn beslutar om sin enhets inre organisation och ansvarar för att fördela resurser inom enheten efter barnens och elevernas olika förutsättningar och behov.[2] Rektorn ansvarar också för att på skolenhetsnivå kontinuerligt planera och följa upp utbildningen, analysera orsakerna till uppföljningens resultat och utifrån analysen genomföra insatser i syfte att utveckla utbildningen. Kvalitetsarbetet på enhetsnivå ska genomföras under medverkan av personal och elever.[3]

Motiveringen till utvecklingsområdet är att lärarna i idrott och hälsa inte har tillräckliga förutsättningar för ett kontinuerligt samarbete sinsemellan om hur undervisningen kan göras tillgänglig för alla elever. Lärarna samarbetar genom informella samtal och ett fåtal ämnesträffar och det saknas möjlighet till gemensam mötestid både under elevernas skoldag och efter lektionstid, för att planera och utveckla undervisningen tillsammans. Genom att skapa bättre förutsättningar för ett regelbundet samarbete kan lärarna gemensamt identifiera hinder för elevernas deltagande, utbyta erfarenheter och utveckla undervisningen utifrån elevernas olika behov och förutsättningar.

Skolinspektionen rekommenderar därför att rektorn ger lärarna i idrott och hälsa förutsättningar att regelbundet samarbeta med varandra om undervisningens tillgänglighet. Samarbetet bör ge lärarna möjlighet att gemensamt identifiera hinder för elevernas deltagande i ämnet, utveckla

[1] 2 kap. 9 § första stycket skollagen.
[2] 2 kap. 10 § första stycket skollagen.
[3] Se 4 kap. 4 § skollagen.

undervisningen och följa upp hur olika arbetssätt och anpassningar fungerar.

På Skolinspektionens vägnar

X Eva Lindgren

Föredragande
Signerat av: Eva Lindgren

X Malin Larsson

Beslutsfattare
Signerat av: Malin Larsson

I handläggningen av ärendet har även utredaren Maria Levin deltagit.

Bilaga 1: Granskningens genomförande

Bakgrundsuppgifter

Skolinspektionen besökte Kågeskolan den 29 och 30 september 2026. Besöket genomfördes av utredarna Eva Lindgren och Maria Levin.

Underlag för bedömning

Underlaget i detta beslut utgörs av:

- Tre lektionsobservationer
- Fyra gruppintervjuer med elever
- En gruppintervju med lärare
- En intervju med rektorn och en biträdande rektor
- Dokument som begärts in från huvudmannen

Innan beslut har fattats har huvudmannen fått ta del av Skolinspektionens tjänsteanteckning från besöket för att ges en möjlighet att yttra sig över den.

Under 2027 planerar Skolinspektionen att publicera en övergripande rapport. I rapporten redovisas de samlade iakttagelserna från den tematiska kvalitetsgranskningen.

Bilaga 2: Granskningens utgångspunkter

Granskningens syfte

Granskningens syfte är att granska om undervisningen i idrott och hälsa, i grundskolans årkurs 4–9, är tillgänglig för alla elever, utifrån Skolinspektionens framtagna kvalitetskriterier.

Frågeställningar

1. I vilken utsträckning är undervisningen i idrott och hälsa utformad så att alla elever kan delta?
2. I vilken utsträckning skapar rektorn förutsättningar så att undervisningen i ämnet idrott och hälsa blir tillgänglig för alla elever?

Kvalitetskriterier

Skolinspektionen gör en samlad bedömning utifrån de kvalitetskriterier som tagits fram för granskningen, vilka är utformade i enlighet med forskning och beprövad erfarenhet. Varje frågeställning bedöms i tre nivåer: i hög utsträckning, i flera delar och i låg utsträckning.

Frågeställning 1

I vilken utsträckning är undervisningen i idrott och hälsa utformad så att alla elever kan delta?

Kvalitetskriterium 1a Relationer

Det finns ett proaktivt arbete i undervisningen för att stärka tillitsfulla relationer både elever emellan och mellan elever och lärare, där respektfullhet och gemenskap är framträdande. Det innebär bland annat att läraren är lyhörd för elevernas perspektiv, bekräftar eleverna och exempelvis underlättar interaktioner mellan elever.

Kvalitetskriterium 1b Lektionsupplägg

Undervisningen är strukturerad och förutsägbar. Det innebär bland annat att läraren förmedlar information om lektionens upplägg och innehåll. Undervisningen innehåller olika aktiviteter, uppgifter på olika nivå och läraren ger stöd och erbjuder alternativ utifrån elevernas olika behov så att eleverna kan delta aktivt.

Kvalitetskriterium 1c Förhållningssätt och bemötande

Undervisningen präglas av ett utvecklande klimat så att elever vågar utmana sig själva och kan känna tilltro till sin förmåga. Undervisningen ger eleverna rika möjligheter att öva, pröva och utvecklas i sin egen takt. Undervisningen betonar lärandeprocessen och värderar utveckling högre än enbart resultat.

Frågeställning 2

I vilken utsträckning skapar rektorn förutsättningar så att undervisningen i ämnet idrott och hälsa blir tillgänglig för alla elever?

Kvalitetskriterium 2a Arbetsprocess

Rektorn leder ett medvetet och systematiskt arbete för att främja en tillgänglig lärmiljö i ämnet idrott och hälsa. Rektorn ser till att adekvata åtgärder vidtas för att undanröja identifierade hinder för en tillgänglig lärmiljö. Rektorn skapar förutsättningar för att samarbete mellan lärare och övrig personal sker kontinuerligt i syfte att tillgängliggöra undervisningen i idrott och hälsa.

Kvalitetskriterium 2b Grundläggande principer

Rektorn förmedlar en grundläggande princip som bygger på alla elevers lika värde där olikheter ses som en tillgång och resurs i ämnet idrott och hälsa. Målsättningen om full tillgänglighet är en levande fråga i skolan och fungerar som vägledning för ämnet idrott och hälsa i det dagliga arbetet.

Bilaga 3: Författningsstöd

Skolinspektionens granskning ska avse den granskade verksamhetens kvalitet i förhållande till mål och andra riktlinjer.[4]

Enligt 1 kap. 4 § skollagen (2010:800) syftar utbildningen inom skolväsendet till att barn och elever ska inhämta och utveckla kunskaper och värden. Den ska främja alla barns och elevers utveckling och lärande samt en livslång lust att lära. Utbildningen ska också förmedla och förankra respekt för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande demokratiska värderingar som det svenska samhället vilar på. I utbildningen ska hänsyn tas till barns och elevers olika behov. Barn och elever ska ges stöd och stimulans så att de utvecklas så långt som möjligt. En strävan ska vara att uppväga skillnader i barnens och elevernas förutsättningar att tillgodogöra sig utbildningen. I förarbetena till bestämmelsen framgår bland annat följande. Sverige har internationella förpliktelser när det gäller de mänskliga rättigheterna som bör vara vägledande för och genomsyra hela skolväsendet. I första hand ligger ansvaret för att de mänskliga rättigheterna respekteras och tillgodoses på varje stats regering men även de statliga och kommunala förvaltningarna har ett ansvar. Detta innebär att den svenska skollagstiftningen och verksamheten inom skolväsendet ska överensstämma med Sveriges förpliktelser enligt dessa överenskommelser. Tillägget om de mänskliga rättigheterna som nämns i bestämmelsen betonar detta.[5]

Det pedagogiska arbetet vid en förskole- eller skolenhet ska ledas och samordnas av en rektor. Rektorn ska särskilt verka för att utbildningen utvecklas.[6]

Rektorn beslutar om sin enhets inre organisation och ansvarar för att fördela resurser inom enheten efter barnens och elevernas olika förutsättningar och behov.[7]

Alla barn och elever i samtliga skolformer och i fritidshemmet ska ges den ledning och stimulans som de behöver i sitt lärande och sin personliga utveckling för att de utifrån sina egna förutsättningar ska kunna utvecklas så långt som möjligt enligt utbildningens mål. Elever som till följd av en funktionsnedsättning har svårt att uppfylla de olika betygskriterier eller kriterier för bedömning av kunskaper som gäller, ska ges stöd som syftar

[4] 26 kap. 20 § skollagen.
[5] Prop. 2009/10:165 s 221.
[6] 2 kap. 9 § första stycket skollagen.
[7] 2 kap. 10 § första stycket skollagen.

till att så långt som möjligt motverka funktionsnedsättningens konsekvenser.[8]

Rektorn ansvarar också för att på skolenhetsnivå kontinuerligt planera och följa upp utbildningen, analysera orsakerna till uppföljningens resultat och utifrån analysen genomföra insatser i syfte att utveckla utbildningen. Kvalitetsarbetet på enhetsnivå ska genomföras under medverkan av personal och elever.[9]

Barn och elever ska ges inflytande över utbildningen. De ska fortlöpande stimuleras att ta aktiv del i arbetet med att vidareutveckla utbildningen och hållas informerade i frågor som rör dem.[10]

Alla elever ska tillförsäkras en skolmiljö där utbildningen präglas av trygghet och undervisningen av studiero.[11]

Eleverna ska genom strukturerad undervisning ges ett kontinuerligt och aktivt lärarstöd i den omfattning som behövs för att skapa förutsättningar för att eleverna ska uppfylla de kriterier för bedömning av kunskaper eller betygskriterier som minst ska uppfyllas och i övrigt utvecklas så långt som möjligt inom ramen för utbildningen.[12]

Skolväsendet vilar på demokratins grund. Skollagen slår fast att utbildningen inom skolväsendet syftar till att elever ska inhämta och utveckla kunskaper och värden. Den ska främja alla elevers utveckling och lärande samt en livslång lust att lära. Utbildningen ska förmedla och förankra respekt för de mänskliga rättigheterna, för de grundläggande demokratiska värderingar som det svenska samhället vilar på och för att lagar och andra föreskrifter som gäller i samhället ska följas. Skolan ska gestalta och förmedla de värden och rättigheter som uttrycks i Förenta nationernas konvention om barnets rättigheter (barnkonventionen). Utbildningen ska utgå från vad som bedöms vara barnets bästa och eleverna ska få kännedom om sina rättigheter.[13]

Skolan ska främja förståelse för andra människor och förmåga till inlevelse. Utbildningen ska präglas av öppenhet och respekt för människors olikheter. Ingen ska i skolan utsättas för diskriminering som har samband med kön, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, könsöverskridande

---

[8] 3 kap. 2 § första och andra stycket skollagen.
[9] 4 kap. 4 § skollagen.
[10] 4 kap. 9 § första stycket skollagen.
[11] 5 kap. 3 § första stycket skollagen.
[12] 5 kap. 2 § skolförordningen (2011:185).
[13] Förordning (SKOLFS 2010:37) om läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet (Lgr22) 1. Skolans värdegrund och uppdrag, Grundläggande värden.

identitet eller uttryck, sexuell läggning, ålder eller funktionsnedsättning eller för annan kränkande behandling. Alla sådana tendenser ska aktivt motverkas.[14]

Eleven ska i skolan möta respekt för sin person och sitt arbete. Skolan ska sträva efter att vara en levande social gemenskap som ger trygghet och vilja och lust att lära. Omsorg om den enskilda elevens hälsa, välbefinnande och utveckling ska prägla verksamheten. Varje elev har rätt att i skolan få utvecklas, känna växandets glädje och få erfara den tillfredsställelse som det ger att göra framsteg och övervinna svårigheter.[15]

Undervisningen ska anpassas till varje elevs förutsättningar och behov. Den ska främja elevernas fortsatta lärande och kunskapsutveckling med utgångspunkt i elevernas bakgrund, tidigare erfarenheter, språk och kunskaper. Normerna för likvärdigheten anges genom de nationella målen. En likvärdig utbildning innebär inte att undervisningen ska utformas på samma sätt överallt eller att skolans resurser ska fördelas lika. Hänsyn ska tas till elevernas olika förutsättningar och behov. Det finns också olika vägar att nå målet. Skolan har ett särskilt ansvar för de elever som av olika anledningar har svårigheter att nå målen för utbildningen. Därför kan undervisningen aldrig utformas lika för alla.[16]

Alla som arbetar i skolan ska i sin verksamhet bidra till att skolan präglas av jämställdhet och solidaritet mellan människor, i sin verksamhet bidra till att eleverna interagerar med varandra oberoende av könstillhörighet, visa respekt för den enskilda individen och i det vardagliga arbetet utgå från ett demokratiskt och normmedvetet förhållningssätt. Läraren ska uppmärksamma och i samråd med övrig skolpersonal vidta nödvändiga åtgärder för att förebygga och motverka alla former av diskriminering och kränkande behandling, tillsammans med eleverna utveckla regler för arbetet och samvaron i den egna gruppen.[17]

Skolan ska bidra till elevernas harmoniska utveckling. Utforskande, nyfikenhet och lust att lära ska utgöra en grund för skolans verksamhet. Skolan ska erbjuda eleverna strukturerad undervisning under lärares ledning, såväl i helklass som enskilt. Lärarna ska sträva efter att i undervisningen balansera och integrera kunskaper i sina olika former. Alla som arbetar i skolan ska samverka för att göra skolan till en god miljö för utveckling och lärande. Läraren ska ta hänsyn till varje enskild individs

[14] Lgr22 1. Skolans värdegrund och uppdrag, Förståelse och medmänsklighet.
[15] Lgr22 1. Skolans värdegrund och uppdrag, God miljö för utveckling och lärande.
[16] Lgr22, 1 En likvärdig utbildning.
[17] Lgr 22 2.1 Normer och värden, Riktlinjer.

behov, förutsättningar, erfarenheter och tänkande, stärka elevernas vilja att lära och elevens tillit till den egna förmågan, stimulera, handleda och ge extra anpassningar eller särskilt stöd till elever som har svårigheter. Läraren ska vidare organisera och genomföra arbetet så att eleven utvecklas efter sina förutsättningar och samtidigt stimuleras att använda och utveckla hela sin förmåga samt upplever att kunskap är meningsfull och att den egna kunskapsutvecklingen går framåt.[18]

Skolans mål är att varje elev genom egen ansträngning och delaktighet, utifrån sina förutsättningar, tar ansvar för sitt lärande och för att bidra till en god arbetsmiljö. Läraren ska vidare svara för att alla elever får ett reellt inflytande på arbetssätt, arbetsformer och undervisningens innehåll samt se till att detta inflytande ökar med stigande ålder och mognad, svara för att eleverna får pröva olika arbetssätt och arbetsformer och tillsammans med eleverna planera och utvärdera undervisningen.[19]

Som pedagogisk ledare och chef för lärarna och övrig personal i skolan har rektorn bland annat det övergripande ansvaret för att verksamheten som helhet inriktas mot de nationella målen och inom givna ramar ett särskilt ansvar för bland annat följande. Att alla elever erbjuds strukturerad undervisning under lärares ledning. Att skolans arbetsformer utvecklas så att ett aktivt elevinflytande gynnas. Att alla elever tillförsäkras en skolmiljö som präglas av trygghet och studiero. Att undervisningen och elevhälsans verksamhet utformas så att eleverna får den ledning och stimulans, de extra anpassningar eller det särskilda stöd samt den hjälp de behöver. Att personalen får den kompetensutveckling som krävs för att de professionellt ska kunna utföra sina uppgifter och kontinuerligt ges möjligheter att dela med sig av sin kunskap och att lära av varandra för att utveckla utbildningen. Att skolpersonalen får kännedom om de internationella överenskommelser som Sverige har förbundit sig att beakta i utbildningen.[20]

Undervisningen i ämnet idrott och hälsa ska syfta till att eleverna utvecklar allsidiga rörelseförmågor och intresse för att vara fysiskt aktiva och vistas i naturen. Eleverna ska genom undervisningen ges förutsättningar att utveckla goda levnadsvanor i syfte att kunna påverka sin hälsa genom livet. Undervisningen ska vara utformad så att alla elever kontinuerligt kan delta i undervisningens aktiviteter och ge eleverna förutsättningar att kunna delta i andra rörelseaktiviteter i skolan. Den ska också bidra till att eleverna

[18] Lgr 22, 2.2 Kunskaper.
[19] Lgr 22, 2.3 Elevernas ansvar och inflytande.
[20] Lgr22, 2.8 Rektors ansvar.

utvecklar en god kroppsuppfattning och tilltro till sin egen fysiska förmåga. I undervisningen ska eleverna få möta olika slags aktiviteter i varierande miljöer och sammanhang samt få möjlighet att utveckla sin samarbetsförmåga och respekt för andra.[21]

Sveriges internationella förpliktelser när det gäller de mänskliga rättigheterna bör vara vägledande för och genomsyra hela skolväsendet. Den svenska skollagstiftningen och verksamheten inom skolväsendet ska överensstämma med Sveriges förpliktelser enligt dessa överenskommelser. Detta betonas i 1 kap. 4 § skollagen.[22] Sådana förpliktelser finns bl.a. i Förenta nationernas konvention om barnets rättigheter (barnkonventionen), som gjorts till svensk lag genom lagen (2018:1197) om Förenta nationernas konvention om barnets rättigheter. Enligt barnkonventionen har alla barn rätt till utbildning (artikel 28). Rättigheterna enligt barnkonventionen ska tillförsäkras varje barn, utan åtskillnad av något slag och oavsett exempelvis barnets kön eller funktionsnedsättning (artikel 2).

Sverige har ratificerat Förenta nationernas konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning.[23] Enligt artikel 24 måste konventionsstaterna säkerställa att de förverkligar rätten till utbildning för personer med funktionsnedsättning i ett inkluderande utbildningssystem. I den allmänna kommentaren till artikel 24 anges bl. a. att inkluderande utbildning är en grundläggande mänsklig rättighet för alla elever. Vidare framgår att inkluderande utbildning är resultatet av en pågående process där aktörerna åtagit sig att arbeta proaktivt med att undanröja hinder som motverkar rätten till utbildning. Inkluderande utbildning förutsätter vidare förändringar i kultur, politik och praktik som tillgodoser möjligheten för ordinarie skolor att på ett effektivt sätt inkludera alla studerande.[24]

[21] Lgr22, 5. Kursplaner, 5.4 Idrott och hälsa. Syfte.
[22] Prop. 2009/10:165 s 221.
[23] Sveriges internationella överenskommelser, SÖ 2008:26.
[24] Allmän kommentar nr 4 om rätten till inkluderande utbildning, punkt 10. Myndigheten för delaktighet, 2017.